

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrť " 2 " 60 "

Vredništvo in opravišstvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

nepopisljivo žalostjo javljamo vsem domoljubnim srcem pretužno vest, da smo denes dopoldne ob 10. uri gospoda

ANTON-A TOMŠIČA,

vodjo in dušo našega lista,

našli mrtvega.

Kaj je bil rajni našemu zatiranemu narodu, to bode vsaki občutil, ko bero te v vsej britkosti pisane vrstice.

Z nenavadno bistroumnostjo, mladeniškim ognjem pa tudi s premišljeno odločenostjo skušenega možaka je rajni vodil boj za naš ubogi narod, za razkosano Slovenijo, ktera je z njim zgubila najvernejšega sina, neustrašenega zagovornika in nenadomestljivega časnikarja.

Če pride naš narod kedaj do političnega blagostanja, bo to med prvimi zvezdami hvaležno pripisoval tudi svojemu prezgodaj umrlemu in nepozabljivemu Tomšič-u.

V Mariboru, 26. maja 1871.

Zarad visocih binkoštnih praznikov pride prihodnja številka „Slov. Naroda“ še le v četrtek 1. junija na svitlo.

O Konradu in Wurzbachu

pišejo „Novice“: „Nenadoma nam je predvčeranjim po vladnem dunajskem časniku došla novica, da Njegovo Veličanstvo je 19. dne t. m. c. k. deželnega predsednika barona Conrada imenovalo za c. k. namestnika v gornji Avstriji, deželnega glavarja pl. Karola Wurzbacha pa na njegovo mesto za c. k. deželnega predsednika, in da po tem ima priti nov deželni glavar, kateri pa dozdej še ni imenovan. Baron Conrad za novo višje mesto, na ktero je poklican, ima lastnosti, ktere zahteva ustavni čas, in če obvelja sedanjemu ministertvu vkrotiti centralistične in brezverske valove, ki od leta 1867. pretresajo Avstrijo, bode tudi novemu gornje-avstrijskemu ces. namestniku lože voditi deželo, ker se menda ne motimo, če mislimo, da ima res srce za avtonomijo dežel, in ker vemo, da ne spada v vrsto brezvernih liberalcev. Pri nas je baron Conrad

bil ob času deželni predsednik, ko je Beust parolo izdal, Slovane pritiskati na zid, ko je zagrizeni nemec Giskra vladni regiment imel v svojih rokah in je po takem mala nemškutarska ljubljanska koterija začela nositi glave po konci, ki je oholo gledala deželnemu predsedniku na prste. V takem položaji je včas — in to vzlasti o zadevah županstev ljubljanskih — krenil na pot, ki je osupnila Slovence. Ne zabimo pa, da je ves čas bil dejansk ud čitalnice (kar pred njim noben c. k. deželni predsednik ni bil), ustanovnik Matice, pri cesarju izprosil pomiloščenje Ježičanov itd. — In kdo bo zdaj njegov naslednik? Dosedanji deželni glavar pl. Wurzbach. On je drugi c. kr. deželni predsednik, ki je naš rojak, ni sicer vzet iz vrste uradnikov, ali kot večleten deželni glavar ne bode mu manjkalo zmožnosti tudi za to novo mesto. Dr. Wurzbach pozna razmere in potrebe naše dežele popolnoma, in če tudi je dozdej stal v vrsti manjšine deželnega zbora, imamo vendar upanje, da se ne bo dal voditi zapri-seženim nasprotnikom našim in se odpovedal vsaki pri-stranosti, strogo držeč se narodne ravnopravnosti. „Blagor dežele naše“ bodi mu „lex suprema“ deželo pa dela ogromna večina naroda slovenskega. Dr. Wurzbach pa je tudi gruntni posestnik; on tedaj

do dobrega pozna reve kmetijskega stanu. Kmalu pa pride za našo deželo prevažna doba, da se bode po novi postavi uravnal novi zemljiški (gruntni) davek. On bode predsedoval deželni komisiji, ki bode imela to prevažno stvar v rokah. Od njega tedaj pričakujemo, da ne bode gledal le na to, kar utegne biti gori vseč, ampak na to, kar je pravica in resnica na blagor naši sedaj z davki hudo preobloženi deželi.

Dopisi.

Iz Planine, 23. maja. [Izv. dop.] V svojem zadnjem dopisu sem omenil, da je preiskovalnega sodnika Dev-a navada, v jajcu dlake iskati; ako se še nobeni birokratiški duši to ni posrečilo, zmogel je to g. Dev s svojo bistroumnostjo, on je tedaj osmi v krogu modrih. — Nedavno je prinesel namreč sodniški berič občinskemu tajniku na cesto neko pisanje in sicer brez navadne vročilne knjige. Ta ga pogleda in ko vidi, da je dopis pisan v edino izveličavnem nemškem jeziku, kterih pa naše vrlo županstvo nikakor ne sprejema, hoče ga beriču dati nazaj rekoč, ka ga brez vročilne

knjige ne sprejme in posebno še ne, ker je nemški. Berič mu odgovori, da ga ne vzame nazaj in tajniku, tedaj ni ostalo drugega, nego dopis vreči na tla in oditi. V tem dejanju je našla modrost preiskovalnega sodnika prestopke razžaljenja javne straže in obsodil je občinskega tajnika na 48 ur zaporu z enim postom. G. Dev se je menda opiral na to, da je tajnik pisanje na javni cesti vrgel na tla, tako da se je pod krilom paragrafov stoječi hrbet sodniškega beriča moral pripogniti, da je pobral presveto „šrifto“. Beričev hrbet in brezobzirno, svojevoljno in nepostavno ravnanje sodniških uradov ima tedaj več pravice nego v drž. osn. postavah, v na ogalih prilepljenih razglasih, v ostrih z disciplinarno preiskavo pretečih ukazih nam zagotovljena in dana slov. ravnopravnost v uradih. G. Dev je tudi izbleknil, ka mu ni znana nobena postava, koja bi ga vezala županijam pisati slovenski.

Županija je imela pravico zahtevati, da se jej dopisuje slovenski, a le prosila je in sicer že petkrat v svojih dopisih, naj se jej dopisuje slovenski, ona tedaj ni postopala po Dev-ovi maniri, a vendar se jej ne zadosti, kar jej po postavi gre, ne da se ji tudi na prošnje ne. Tu pač mora nehati še tako krotkega Slovenca potrpežljivost, tudi še tako hladnokrvnemu domoljubu mora kri po žilah zavreti, ko vidi, da ima že vsak vojak, vsak našnopsan berič in slehrna birokratiška duša pravico, pometati z vedno udanim slovenskim narodom in nesramno in nekaznovano biti v obraz dani nam ravnopravnosti. Skrajni čas je, da više oblastnje postavijo meje taki samovoljni oholnosti in pričakujemo tudi, da bo viša sodnija v Gradcu vsled pritožbe obsojenega v tem slučaju sodila drugače.

Izpod Snežnika, 23. maja. [Izv. dop.] Natolcovali so neprijatelji naši proti buditelju slavenske zavesti — taboru kastavskemu; varali ljudi, da bodo morali plačevati več štibre; slepili jih, da bodo odslej še bolj vsi vojaci, kakor do sedaj; lagali jim, da bodo izdani Granici, kjer še celo gobasti nosijo teleta na hrbtih; kričali, da bo krvavih glav — in takih neumnosti cele vreče. Mislili so, da bodo odvrnili narod od tabora, hoteli so domorodcem napraviti silen fiaško — ali vse zastoj. — Tabor je bil sijajen, vvrstiti se more prvim na Jugoslavenskem. Okolo 10.000 taborcev je privrelo iz bližine in daljine; videli smo odlične goste iz bele Ljubljane, Gorice, Reke, Kraljevice, Notranjskega, Čičarije itd. Posebno so se odlikovali Rukavčani s svojo zastavo in lastno godbo. Vladni komisar je bil g. Fegic, ki se je povse uljudno in taboru prijazno obnašal in izrečno hvalil lepi red, ki je ves čas vladal.

Predsedoval je g. Rubeša, poslanec Liburnski. Govoril je g. Ernest Jelušič, ravnatelj kastavske šole o narodnem jeziku v šolah in uradnih. Kaj je govoril, ni mi treba ponavljati, ker „Sl. Naroda“ čitatelji znajo, kaj se more in mora govoriti o stvari, koja nam je na nedotakljivi papirnati ustavi, s 19. paragrafom sveto obljubljena, za kar pa že toliko časa prosimo, koledvamo, trkamo, naj bi se nam tudi v dejanju dalo — ali žalibože brez uspeha. O II. točki je govoril Dr. Derenčin razpravljaje, da je treba za razvitek pomorstva v Primorju predručiti vojni zakon, treba mornarskih šol za slavensko mladino, treba pri gradnju novega broda tistih polakšanj, kakor pri zidanju novih hiš, in naj se Nj. veličanstvo prosi, da pomilosti ubežnike, ki se ne upajo domu, ampak iz straha pred vojaščino klatijo na tujih brodovih v neznanih deželah. O III. točki govoreč g. Franjo Marolt poslanec Liburnski je z domačim svojim govorom privabil mnogim poslušalcem in posebno poslušalkam solze na oči. Vse tri točke so bile enoglasno in navdušeno potrjene. Pri glasovanju proti točkam nihče ni dvignil svoje roke. Po zvršenem razpravljanju je pozdravil g. Dolence taborce v imenu gorških Slovencev. Telegrami in pozdravila so prišli od mnogih krajev, posebno z navdušenim „živio“ se je sprejel pozdrav dr. Bleiweis-a.

Ves čas taborovanja je bilo najlepše vreme, le snežnike so zakrivali črnogosti oblaki, ki so pol ure po svršenem taboru s silnim vetrom in dežjem blagoslovili želje taborcev pa tudi njihove obleke, ker so le nekteri imeli kišobrane.

Vsejano je torej seme, iz kterega naj se izcimi narodna zavest na meji med Slovenci in Hrvati. Žalibože, da ni bilo dopuščeno govoriti o zedinjenju Jugoslavenov in proti zedinjenju Gorice in Trsta z Istro, ker je tesnovestna vlada te dve točki izbrisala iz programa. Ravno o teh točkah bi se bilo narodu najbolje posvetilo, kje in česa se nam je najbolj braniti, da ne zapademo narodni smrti; kje najmarljiveje delati, da si narodno bodočnost zagotovimo. V Istri je odprto žrlo lahonstva, ki nas vse požreči preti; preslabi smo sami proti predrznim in premetenim Lahonom; treba je, da se na naše enokrvne brate naslanjamo. Kar vlada ni dovolila, da se očito pod milim nebom porazgovori, bodi narodnjakom sveta dolžnost v zasebnih pogovorih širiti med narodom; prišla bo ugodna ura, da bomo tudi o tem govoriti smeli, in takrat bo glas tém gro-moviteji, ker ga je takrat vlada zadušila.

H Koncu še eno opombo: Nazoči so bili mnogi svečenici iz okolice in navdušeno dvigovali roke za

upeljavo narodnega jezika v urade in šole. Gospodo, kaj pa vi? — Poglejte v svoje dopisovalnice do uradov, nahajate li svoja imena podpisane pod slavenskimi dopisi? — Razmislite svoje dosedanje (narodno?) dopisovanje, potrkajte se na prsa, potresite si svoje glave s pepelom, in poboljšajte se, saj znate da najlepši nauk brez lepega izgleda malo ali nič ne izda! — Nazoči so bili tudi malo da ne vsi udje šolskega svetovalstva Liburnskega; razun enega (g. Minak-a) so vsi narodnjaki — ali poslušajte svoje govore v sednicah, pogledajte svoje službene dopise in proplačite gorke solze! —

Iz Zagreba 25. maja [Izv. dop.] Volitve v Zagrebu so končane. Voljeni so kandidati narodne stranke: Krestič, Jakič in Mrazovič. Jakič je dobil od 456 vpisanih volilcev 274, Mrazovič pa od 397 volilcev 237 glasov. Uradniki večom stranom niso glasovali. Glavno mesto trojedne kraljevine osvetlilo se je s temi volitvami lice! Do sedaj bilo je 40 volitev, narodnjaki so zmagali v 32, Starčevićanci v 2, strogo vladini kandidati v 3, eden je dvojbene politične barve, en vladin kandidat je pa po tem zmagal, da je na narodni program prisegel. V ostalih 25. volitvah (Rečani se branijo svoja 2 poslanca voliti) upajo narodnjaki še v 20. zmagati, tako da bodo večino četirih petin imeli. 30. in 31. maja bodo volitve v Virovitiški županiji razen Oseka, kjer so že bile, 1. junija v Pakracu, 5. u Bakru Daruvaru in v celem Sremu, 7. v plemeniti občini Turo-poljski, 10. pa zadnje v Cerneku v Slavoniji.

Politični razgled.

Parlamentarna kriza v državnem zboru je podela. Poljaki so se namreč zadovoljili, da pride adresa ustavercev na dnevni red, a še le v četrtek 25. t. m. da dobé vsaj nekoliko časa, jo premišljavati. Proti adresi se je vpisalo 12 govornikov, za njo štirje. Med govorniki proti adresi je tudi dr. Costa, ki je s tehtnimi razlogi pobijal ustavoverne v adresi nakopičene fraze, ktere — kakor je dobro omenil — že vsakdo na pamet ve. Jako živahna in zanimiva debata bo menda že končana, ko dobe naši čitatelji to vrsto v roke. —

Iz Beograda se brzojavlja vest, ka je alijanca med Srbijo, Črnogoro, Grško in Rumunsko gotova. Srbska narodna vojska se nastavlja ob meji zlasti v pobilžji Črnogore. Oločilna v tej zadevi bude skupščina. V soglasji s tem je „Vidovdan“ ki ener-

Listek.

Frankopanov „Vrtič“.

V. Jagić piše v „Viencu“: O dvestoletnem spominu nesrečne katastrofe, s ktero sta končala zemeljsko slavo dva glasovita plemena hrvatska: Zrinjski in Frankopan, — ko se je živahneje obudilo čustvo žalosti in negodovanja pri vsih svestih Hrvatih, nam preiskavanje historičkega gradiva za objasnjenje tega neusmiljenega dogodjaja prinese na dan novega, do sedaj nepoznanega hrvatskega pesnika. To ni bil nihče drugi nego v resnici sam nesrečni Franjo Krsto Frankopan.

O tici labudu se pripoveduje, ka pred smrtjo peva ter pevaje slovo jemlje od tega sveta. Franjo Frankopan je bil taka labud — tica v svoji lezi ter je poln jada peval sebi smrtne pesmi a do nas je prišel glas tega njegovega pevanja še le čez dvesto let. Nesreča, koja je pesnika zadela, da iz preiskovalne tamnice ne pride več na lepo svobodo, bila je vzrok, da so tudi njegove pesmi dve sto let počivale v temnem zaporu — v tem srečnejše nego on, da se njihovo dolgo tamnovanje ne svrši v večni noči, kakor njegovo. Da ni bilo onega groznega svršetka, ni dvomiti, da bi bil pesnik sam dal med svet sad svojih „kratkih“ in da bolj resnično rečem, svojih „dolgi“ in „žalostnih“ časov in davno že bi se bili v hrvatski literaturi pri pobožni pisateljki „Putnoga Tovarusa“ Ani Katari Frankopanki spominjali tudi na ime njenega brata Franja Krsta Frankopana, kot pisatelja in pesnika hrvatskega. Neusmiljena sodba

je drugači hotela in namesto 1671. izide še le 1871. leta na svetlo zbirka njegovih pesmi pod naslovom: „Vrtič. Pjesme Franje Krsta markeza Frankopana kneza tržačkoga izdao Ivan Kostrenčić.“ (U Zagrebu 1871 a 8ni, str. XVI i 157).

Veči del pesmi, v tej izdaji tiskanih je našel g. Ivan Kostrenčić v enem rokopisnem zvezku, kteri je po popravkih, kakor se drugod vidi, iz lastne roke Frankopana, prepisan na čisto ter za tisk pripravljen pod naslovom „Gartlic“. Še več, ta zvezek pesmi ima svoj predgovor, kteri jasno priča, da je ta zbirka pesmi javnosti, tedaj tisku namenjena bila, ker se ondi pravi: „ako bude komu drago va njem (t. j. v tem gartlicu) prošetati ter cvit sebi povoljan najde, slobodno naj utrgne ali s korenem (naj) ne istrgne“.

Z ravno istim namenom je sestavljena tudi uvodna pesem, v kteri pesnik proti koncu čitatelja poziva k branju s temi besedami: „Na ta gartlic (t. j. v zbirko njegovih pesmi) flora ljubljeno poziva vsako drago srce na čas prošetati.“ Pesnikova misel je bila tedaj ta: on hoče, da si zbirko njegovih pesmi predstavljamo kakor vrt, vrtič (po njegovem „gartlic“), to je kakor cvetličnik, v kterem poleti mesto burje „C firus nasladni gospodar postaje“, v kterem je mnogo cvetja: to so njegove pesmi. A kaj je predmet teh pesmi? kaj nalikuje najboljši v poeziji nježnemu cvetju? — poezija v življenji, ljubezen, lirika ljubezni. To nam zopet kaže pesnik sam, v predgovoru: „Znam dobro kak god ni dopuščeno naturalskim okom svetlost velikoga planete čvrsto razmišljati, tak i meni z mlahavim mojim percom diku

i dostojnost premožna Kupida ne b' slobodno pisati. Vimdar buduć vridnim in nevidnim dano hasan i kriptost sunčeno uživati, naj i meni prez zamire bude o dilipote i ljubavi konči spominati.“

Ali držimo se tudi dalje še predgovora: v njem je pri vsi kratkosti gotov komentar njegovih pesmi. Frankopan pravi: „moja meštrija ni vrtlaria“ — jaz te besede tako razumem, da se baš Frankopan ni smatral pravega pesnika, nego da so ga prilike naredile pesnika. Tedaj ne zbog tega, kakor pravi rimski pesnik: est deus in nobis, agitante calescimus illo, nego naš aristokratičen pisatelj lotil se je peresa in pesništva samo tako „za kratek čas“, s tisto lahkostjo in brezskrbnostjo, koja je visokemu stališču z malimi izjemki prirojena v vseh stoletjih in pri vsih narodih. S tem se tudi popolnem strinjajo uzori, ideali, za kterimi Frankopan kot pesnik teži. On je izbral sebi za izgled pesme moža sovremenika, po rodu in stališči vele visocega, glede pesništva pa jako nizkega: namreč pesmi „akademika Crescenta“ za kterim imenom se skriva avstrijski nadvojvoda Leopold Viljem, sin cesarja Ferdinanda II. Ni dvombe, da je pri tem izbranji Frankopana bolj zanimala oseba pesnika, njegovo stališče, nego zadržaj pesmi: da mi svojega Frankopana nikakor ne razžalimo, ako rečemo, da on baš prave pesniške vrednosti ni vedel ceniti, še manj pa da bi bil sam na to težil. Zato navede iz tega „visokorodjenega“ Crescenta nekoliko, da v razmeri veliko „runjavieh i pabuljastieh“ pesmi, kterih naši pojmi o spodobnosti ne puste tis'ati. Pesnik sam pa, tako Frankopan,

gično protestuje nasproti neprenosljivemu gospodarenju Turkov v Bulgariji in Bosni, proti zatiranju narodnih učiteljev, prepovedi časnikov in knjig, ter žuga, ka bo Srbija mesto z besedo z dejanji posredovala, ako Turčija tega ne predrugači.

Na francoskem bojišču se vrši tragičen konec bratomorne vojske. Vojaki narodne vlade v Versailles so prodrli v Pariz in imajo v tem hipu že celo mesto v oblasti. Upornikov je do sedaj 12.000 vjetih, pa število še vedno narašča. Kak obupen duh vlada med uporniki, se razvidi iz tega, da so Tuilerie, poslopje finančnega ministerstva, mestno hišo in sploh najkrasnejše in najdragoceneje stavbe zažgali, čim, za katerega bi jim bili lahko Vandali zavidni. Kinč Pariza, sloviti Louvre, so bajé rešili, Tuilerie pa so prah in pepel. Vse monumentalne stavbe so oblite smrdljivcem (petrolejem), celo na vojake so metali smrdljivcem napolnene bombe, da jih je mnogo zgorelo.

Uporniki se bijejo še brezupno ter trosijo po balonu rudeče listke z napisom „Naše smrtno borenje bo grozovito. Mesto Pariz je popolnem v dimu in neprestano pada pepel na tla. Popolna zmaga narodne vlade je gotova in z njo se vrne zopet mir in red za tolikanj počitka potrebno ubogo Francijo.

V seji narodne vlade v Versailles je rekel Thiers: Ne skušam Vas tolažiti, ker sem sam brez tolažbe nesreči nasproti, ki zadeva domovino. Pred vsim naj Vam povem, da je upor v Parizu pobit. Včeraj smo prišli do opere in do Rue Montmartre, do večera naj pozneje jutri (25. t. m.) bomo gospodarji Pariza. Treba nam mrzle krvi in slege. Bodite mirni, sicer slabite vojsko in vladino moč. Treba bo kaznovati, brez usmiljenja, nasproti taci hudodelnikom mora biti javna vest neisprosljiva. Kaznovali bomo po postavi. Po končanih vojaških operacijah bo pravica začela svoj posel. —

Razne stvari.

* (Iz seje deželnega odbora kranjskega) 19. t. m. poročajo „Novice“: „Ker se je vitez dr. E. Stöckl vodstvu dobrodelnih naprav odpovedal, je deželni odbor to vodstvo začasno profesorju dr. Valenti izročil. — Vodstvu ljubljanske hranilnice je deželni odbor sklenil poslati pismo, da bi se pri kopanju tal na dr. Cvajarjevem vrtu v Gradišči, kjer se bo zidalo poslopje za realko, s posebno pozornostjo ravnalo; kajti tu bi utegnile znamenite starine iz dóbe Rimljanov zakopane biti, ki bi dobro došle dežel-

nemu muzeju. — Da bi se znanje dobrih pa tudi strupenih gob med ljudstvom bolj razširjalo, je deželni odbor sklenil, da se za deželni muzej kupi cela Arnoldjeva zbirka iz debelega papirja ponarejenih gob, katere so na videz pravim gobam popolnoma podobne. — Na vloge Studenške županije pri Krškem je deželni odbor za šolske in srenjske potrebe l. 1871. dovolil poberanje priklade na fronke, in sicer po vaseh Boštanjске fare po 20 odstotkov, po vaseh Bučenske duhovnije pa po 15½ odstotkov.

* (Razpisane službe.) Na c. kr. gimnaziji v Gorici z nemškimi učnim jezikom so razpisane sledeče učiteljske mesta: za klasično filologijo, za klasično filologijo in italijanščino, za slovenščino in klasično filologijo. Na c. kr. viši realki v Gorici so razpisane sledeče mesta: za italijanščino, za fiziko, za naravoslovje, in suplentovsko mesto za francoščino. Pri prosilcih za filologična mesta na gimnaziji se bode poseben ozir jemal na znanje slovenščine ali italijanščine. Prosilci za mesto za fiziko in naravoslovje na viši realki naj ob enem izrekó, ali bi se dali rabiti za podučevanje v nemščini, slovenščini ali italijanščini. Prošnje naj se do 10. junija t. l. izroče c. kr. deželnemu svetovalstvu v Gorici.

* (Iz Koroške) se piše, da bodo vplivni možje v Celovcu začeli izdajati nov nemški dnevnik liberalne tendencije. Po nemških novinah je na dalje skoraj vsak dan brati, kako nemški demokrati več in več upljiva dobivajo med slovenskim ljudstvom, med katerim snujejo politična nemška društva. Naši koroški prijatelji bi nam vrlo ustregli, ko bi nam hoteli odkritosrčno in natanko poročati, kaj je na vsem tem resnično, kaj pa zlagano.

* (Imenovanja.) C. k. deželni predsednik kranjski je 5 novo sistemiziranih deželno-vladnih mest okrajnih zdravnikov podelil kakor sledi: v Ljubljani c. k. sanitarnemu svétniku dr. Moricu Gausterju, v Postojni c. k. sanitarnemu svétniku dr. Martinu Razpetu, v Kranji substituiranemu okrajnemu zdravniku dr. Ignacijju Mallyju, v Novem mestu substituiranemu okrajnemu zdravniku dr. Sigmundu Wutscherju in v Kočevju substituiranemu okrajnemu zdravniku dr. Ferdinandu Böhm-u — potem je pri deželni vladi za Kranjsko sistemizirano mesto zdravniškega koncipista podelil substituiranemu okrajnemu zdravniku na Krškem dr. Jožefu Kaplerju. — *lepo!*

* (Janežičeva slovesnost) v Celovcu binkoštni torek 30. maja 1871. Program: Cerkovna slovesnost. Ob pol osmih zjutraj velika sv. maša v Št.

Rupertu, po maši blagoslovljenje grobnega spominka. Beseda v „Šrederjevi“ gostilnici. Začetek ob osmih zvečer. 1. Spomin na Leše, popotnica, zložil Patak. 2. Prolog „Antonu Janežiču“, deklamacija. 3. Slovesni govor. 4. Slovenska himna, naprev Ipavcev, zbor. 5. Domovina, besede Razlagove, naprev Ipavcev. 6. Venec slovenskih pesmi, glasba zlož. Tyl. 7. „Stari in novi Slovenec“, deklamacija. 8. Pesem koroških Slovencev, besede Tomanove, naprev Tomaževičev. 9. Slovanka, kvadrila, glasba, zlož. Straus. 10. Kje dom je moj, narodna pesem, zbor. 11. Marica, polka zlož. Reitsamer. 12. Serbska popotnica, narodna, zbor. 13. Mazurka, glasba. 14. „Naprej“, popotnica, zlož. Dav. Jenko.

* (Beseda v Ipavi.) Kakor se nam poroča iz Ipave, je v nedeljo 21. t. m. tamošnji „Sokol“ napravil prvo gledališko predstavo, ki se je dobro obnesla. Opereta „Prepir o ženitvi“, katerej je muziko zložil g. A. Hribar je prav dobro kratkočasila obilo zbrano občinstvo. Med prestavljalci sta se posebno odlikovala „Zakotnik“ in „Martin“ in se je videlo da bade mogoče s temi in novimi močmi napraviti marsiktero dobro predstavo. Predstava se je pričela z uvodnim govorom, katerega je prav razložno in primerno govorila gospodična J. Ž., ktera je tudi kot igralka svojo nalogo prav dobro izpeljala. Oder je bil jako okusno in lično osnovan in gre vsa čast vrlemu društvu Sekola, da je tudi v ipavskem trgu vpeljal gledališke predstave, katerih se nadejamo posebno v zimskem času pogosto tudi pri čitalničnih besedah. Iz Gorice v Ipavo namenjeni domoljubi so zoper njih voljo bili po nekem „izvrstnem arangementu“ primorani vdeležiti se predstave v Ipavi le v duhu. Soča.

* (Iz deželnega šolskega sveta kranjskega) poročajo „Nov.“: V zadnji seji se je razpravljalo načrt postavbe o napravljanji, zdrževanji in oskrbovanji javnih ljudskih šol, ki ga je vlada deželnemu zboru že predložila leta 1869. in ga misli spet predložiti prihodnemu zboru. Deželni šolski svet je načrtal to postavbo večidel tako, kakor jo je predrugačil leta 1869. šolski odbor dež. zbora.

* (Tiskovna svoboda.) Gosp. Vasilj Bratelj, vrednik hrvatskega „Branika“ je bil 23. t. m. zašlišan pri preiskovalni sodnji v Sisku. Tožen je zarad 3 član- kov tiskanih v „Braniku.“ — Na Dunaji so konfiscirali tednik „Opposition“.

* (Hrvatski minister Pejačević) se od 20. t. m. že mudi v Zagrebu, bržkone — pravi „Südsl. Ztg.“ da se pri banu Budekoviču prepriča, da je kot minister postal nemogoč.

kakor njegov original Crescento, ni našel v svoji aristokrataki visokosti v tej, veliki gospodi dopuščeni igrati nič nespodobnega. To kažejo njegove lastne besede, katere ob enem dajo dokaz, da so po namenu pesnika tudi one, v tej izdaji izpuščene pesmi, vsakako spadale v „gartlic“. Pesnik namreč pravi: „opominam ruka plemenita, naj prez rukavice po cvit posigati, ar se lahko na koprivu moreš namirit; drugač jada al čemera ki bi zdravju škodil ni bojati, samo kad opeče da kožica malo zacrleniva“. V tem ima pesnik nekoliko prav: golota, s katero so v njegovih „koprivah“ nekatere stvari razpostavljene, je manj škodljiva moralnemu zdravju, nego le na pol odgrneno frivolnosti; ker prvo odbija drugo mami in vabi.

Še eno vzemimo iz Frankopanovega predgovora — pa bo naša sodba o njegovem pesništvu dovršena. Rekel sem, da so prilike naredile Frankopana pesnika, to se pravi, da se je njemu samemu nenadno zdelo pečati se s poezijo. Iz njegovih pesmi je razvidno, da je imel slabo srečo v petji, da je tega božjega daru malo ali niti malo ne imel v sebi, in iskal bi razloge, da to dokažem, ko bi ne bili tako očitni, kakor so. Tim ljubši priobčujem dokaze, ktere nam podaja pesnik sam in pravim: da je Frankopan peval svoj „Gartlic“ še le proti koncu svojega kratkega življenja, ko mu je bila že svoboda vzeta a ga še ni opustila nada, da se nesreča srečno izide. Pozivljem se za to na dva dokaza: eden je vnenji, drugi notranji.

Vnenji dokaz so besede njegovega predgovora, ko pravi: „Ako bi cviti magajasti bili, ter dostojno ne

izacvali, nimaj zamirit, ar moja meštrija ni vrtlarja. K tomu za sadit cvitja treba je vrime povoljno, srce zadovoljno. Ovipako gartlic je zasadjenu oblačnih dnevih, o urah nesričnih, srcem turobnim, mislih nepri- ličnih.“ Na katero dobo njegovega življenja merijo te jasne besede, ni težko vganiti. Frankopan je bil človek naglega čutja, lahko se je pri njem premenilo največe zaupanje v največi obup; taka fluktuacija se je tudi očitno pokazala pri izpraševalnim zaporu, ko si je njegovo dušo osvojila žalost in skrb. Tej situaciji pristujejo dobro navedene besede iz njegovega predgovora, v to dobo spada tudi začetek njegovih pesmi.

S tem vnenjim dokazom se povsem dobro slaga: dokaz notranji, a to so njegove pesmi same. Prepevaje o ljubezni, o „zmožnosti“ Kupida, o mukotrpnem stanju zaljubljenega itd. popolnem obligatnim načinom, kakor so to pravila tadašnje lirike zahtevala, vlada vendar povsod, če je tudi pesnik kaj svojega pridal, kjer mu niso samo usta govorila, ampak tudi duša čutila — globoka notranja tuga, ktera nikakor besede zadušiti ne morejo. Še jasneje govore pesmi, ktere se bavijo ravno ljubeznijo kakor na primer: „od sriče nestalnost, zmožnost sriče, sriču svaki išče, neprilčno rizično, spetenje človičanske pohlipnosti, cvitja razmišljenje in žalostno protuženje, zornica na dobro opominjujuč, žitak človičanski je magnutje, kak svit prohaja itd.

Po mojem mišljenji tedaj spada osnutek frankopanovega pesništva — ako ne ravno v tamnico, vsaj v

zadnje čase svobode, kateri so bili pesniku grenki, polni skrbi in straha pred tem, kar mu preti, obdanemu od neprijateljev in zavidnikov njegovega roda in naroda. Vsakako je pa začetek v ječi pričet.

Jaz bi bil vele srečen, ako bi g. izdavatelj Ivan Kostrenčič, kteremu gre velika zasluga, da so te pesmi prišle na svetlo, mojo misel o postanku Frankopanovih pesmi kakoršnimkoli momentom potrdil. Tako bi, dasiravno v njih ni nikake posebne poezije, nam postale ne le mile in drage, kar so vsakako, ampak bile bi še ozbiljnimi okolnosti kraja in časa posvečene.

Treba li, da še kaj spregovorim o pesniški vrednosti Frankopanovega „cvieča“? Mislim, da se že iz do zdaj rečenega posname, da Frankopana kot pesnika ne cenim visoko, marveč trdim, da on ni bil rojen za pesnika. Njegove rime so težke in nevkrotne, glavna skrb mu je, kakor vsacemu nepesniku, da najde besede, ki se vežejo, s tem je njegov pojem o stihih dovršen — večja ali krajša dolgost stiha, mu baš ni vsigdar mari. Jezik je navaden kajkavsko-čakavski onega časa, slabo voljen, malo zanimiv, akoravno je ta stran njegovih pesmi največ vredna. O ljubezni, koji so zlasti posvečene njegove pesmi, mu pride redkokdaj prilika objaviti kako visoko misel. Da ni bil človek brez misli, nam je znano že od drugej nego iz pesmi. Osobito je spomina vredno, da o oni težnji, ktera mu je vzela življenje, ne najdemo ni najmanjšega odseva v njegovih pesmih. To bi se ne dalo razložiti, ko bi ne bilo resnično, da je te pesmi tedaj peval, ko je ono težnjo ne le popolnem opustil, nego se je tudi britko kesal. —

Pogreb rajnega gospoda **Antona Tomšiča** bo v nedeljo popoldne ob 5. uri. Truplo se bo sprevodilo iz graškega predmestja od on-dotnega pogrebnega zavoda (*Leichenaufbahrungs-Anstalt*) na pokopališče. Vabimo vse domoljube in znanke rajnega, da pridejo mu skazat zadnjo čast.

Dunajska borza 26. maja.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	59 fl 30 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	69 " 10 "
1860 drž. posojilo . . .	98 " 60 "
Akcije narod. banke . . .	7 " 79 "
Kreditne akcije . . .	280 " — "
London . . .	124 " 85 "
Srebro . . .	122 " 75 "
Napol. . .	9 " 91 "

Št. 2166.

Razglas.

Vsled prošnje izvršitelja oporoke po 26. aprila t. l. pri **sv. Petru v Medvedovem selu** umrlem gospodu župniku **Anton-u Wolfu** se je dovolila prostovoljna javna dražba premakljive zupščine in za to odločil dan

6. in 7. junija,

vsakokrat dopoldne od 9. do 12. in popoldne od 2. do 6. ure v farovžu pri sv. Petru v Medvedovem selu ob cesti iz Poljčan v Podčetrtek.

Med zupščino je 350 avst. vedrov vina od let 1868, 1869 in 1870, potem 60 sodov železno okovanih na blizo 600 vedrov po razni velikosti, 3 repi govedine, 6 prešičev, razno gospodarsko orodje, hišna oprava in pohištvo, postelje z opravo, perilo za postelje, kuhinjsko in jedilno orodje vsake vrste, knjige, med njimi 27 tečajev „Novic“ in drugi predmeti i. t. d. Prvi dan, t. j. 6. junija t. l. se začne vinska dražba. Vina se morajo v 8 dneh po dražbi, drugi predmeti pa takoj odpeljati in v gotovini plačati. — Kupci so povabljeni.

C. k. okrajna sodnija v Šmarji (pri Jelšah),
(3) dne 12. majnika 1871.

Častitim prebivalcem
mariborskim in drugih mest, posebno pa kupčevalcem in obrtnikom s tem uljudno pod garancijo in diskrecijo priporočamo, da jim bomo oskrbovali njih dotične

inzerate
v vse domače in tuje časnike.

Načelo: Pošteno in po ceni postreči!

Haasenstein & Vogler
na Dunaji, Neuer Markt 11.

Hamburg, Neuer Wall 50. Leipzig, Markt 17, Königshaus. Frankfurt a.M., Grosse Galusstrasse 1. Berlin, Leipzigerstrasse 46. Breslau, Ring 51. Basel, Steinenberg 29. Zürich, Marktgasse 11. St. Gallen, Obere Grabenstrasse 12. Genf, Place au Molard 2. Stuttgart, Kronprinzenstrasse 1 B. Köln a.R., Lobstrasse 32.

Rothschild & Comp.

Opernring, 21

Dunaj.

Nove najugodnije igralne družbe

z dobitki od

gold. 300.000, 250.000, 220.000, 200.000, 150.000, 140.000, 100.000, 70.000, 50.000, 25.000 itd.

na 20 c. k. avstrijskih srečk od l. 1864, Kolekovan svotin list velja gld. 8 kot prva svota; na 20 kralj. ogerskih državnih srečk, Kolekovan svotin list velja gld. 6 kot prva svota; na 20 ces. turških srečk, Kolekovan svotin list velja gld. 6 kot prva svota; na 40 vojvod. Braunschweig-skih srečk, Kolekovan svotin list velja gld. 5 kot prva svota;

Za vse srečkanje veljaven
20^{ti} delež na državne srečke od l. 1864 po 8 gld. eden — 9 po gld. 70 — 20 po gld. 150.
20^{ti} delež na kraljevske ogerske srečke po 7 gld. eden — 6 po gld. 40 — 20 po gld. 130.
20^{ti} delež na petne srečk od leta 1839 po gld. 10 eden — 10 po gld. 95 — 20 po gld. 185.

Promesse za vsako srečkanje.

Naročila za c. k. borso
se proti gotovini ali primernemu naznanilu kar nar nar bolje izvršujejo.

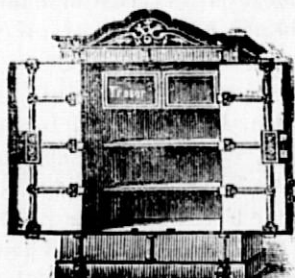
Kupovanje in prodaja državnih papirov, srečk, bankin, železniških in obrtnijskih delnic.

Načrti, pregledi in listine srečkanja zastoj.

Rothschild & Comp.

(8) na Dunaji, Postgasse 14.

Pri razstavi v Gradcu 1870. l. s zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic (kas) za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradci,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidneje dovršene izdelke, za ktere je porok, po jako nižji ceni.

Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. občinstva tudi plačila na svote.

Izključljiva prodaja pri

Anton Körösi,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradci.

ROTHSCHILD & COMP.

Opernring 21, na Dunaji.

Vlekle se bodo 1. junija 1871

c. kr. državne srečke od leta 1839^{ega}

dobitki gld. 300.000, 280.000, 220.000, 75.000, 60.000, 50.000, 30.000, 25.000, 2000 itd. itd.

Samo šestkrat se se vlečejo

te srečke in mi oddajamo, da se vsakdo z malo vlogo lahko udeleži, kolekovan 20te. deleže, veljavne za vsih 6 srečkanj na petine srečk

po 10 goldinarjev enega

brez poznejega doplačila. Kakor hitro se vleče delež v seriji, ga kupimo, ako se to želi, nazaj za 14 gold., kar daje gotovega dobička 4 gold. pri vsacem (pri 20tih 80 gld.) in tako se le dobiček ne pa zguba doseže. Ako se pošlje ali na pošti vplača 10 gold. za delež (za 10tero 95 gold., za 20 del. 185 gold.) se dotične srečke takoj dopošljejo.

Pregledi in izkazi srečkanja brezplačno.

Rothschild & Comp., na Dunaji, Opernring 21.

Ponudite sreči roko!

250,000.

kot najviši dobiček ponuja najnovejše veliko žrebanje, katero je visoka vlada privolila in garantirala.

Potegnili se bodo samo dobitki in sicer po gotovem črtazu se bo v malih mesecih pri 7kratnem žrebanju 24900 dobitkov gotovo določilo, med temi so glavni dobitki po M. Crt. 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, 12.000, 10.000, 8000, 6000, 5000, 3000, 10krat 2000, 156krat 1000, 206krat 500, 11.600krat 110 itd.

Prihodnje dobitno žrebanje te veliko od države garantirane denarne igre je uradno določeno in se bo vršilo

že 21. junija 1871

in zanj velja

1 cela izvirna državna srečka le f. 4.

1 pol " " " f. 2.

1 četrt " " " f. 1.

ako se ta svota dopošlje v avstrijskih bankovcih.

Vsa naročila se takoj izvrše z največjo skrbnostjo, in dobi vsakdo od nas izvirne državne srečke sam v roke.

Naročilom se petrebnni uradni črtazi gratis pridade in po vsakem žrebanju pošljemo svojim deležnikom brez naročila uradne liste.

Dobitki se pošteno plačajo pod državno garancijo, in se ali neposredno pošiljajo ali po želji deležnikov izvršujejo po naših zvezah v vseh večih mestih Avstrije.

Naš debit je zmerom srečen in smo nedavno imeli med drugimi bistvenimi dobitki 3krat prvi glavni dobiček pri treh igrah vsled oficijelnih dokazov in smo jih našim deležnikom sami plačali.

Seveda se sme pri tako solidnem početju povsod gotovo računati na živo udeleževanje, torej naj se že zaradi bližnjega žrebanja vsa naročila brž ko brž pošljejo na

S. Steindecker & Comp.,

bankina in menjiška kupčija v **Hamburgu.**

Kupujejo in prodajajo se vsakojake državne obligacije, železniške akcije in posojilne srečke.

Da bi se nihče ne mogel motiti, izrecno pristavljamo, da ne bo nobenega enacega od države res garantiranega žrebanja pred zgorej uradno po črtazu odločenem žrebnem obroku, in da moremo vsem tirjavam kolikor mogoče ustreči, naj se izvolijo naročila na naše izvirne drž. srečke brž ko brž neposredno nam poslati. D. O. (1)